

Vrij CLB Limburg

Kennismaking met de Leermodule Gedrag en Emotie

Inzetten op Fase 0 en 1

HGW ontmoetingsdag 12.09.2024

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Welkom

—

Check-in

Neem een post-it en geef jezelf een score op volgende schaalvraag:

Schaalvraag :

Wanneer ik word geconfronteerd met moeilijk gedrag op de klasvloer, dan:

- weet ik onmiddellijk wat ik moet doen = 10/10
- weet ik het helemaal niet = 1/10

Geef aan waar je tegenaan loopt of wat werkt in max. 2 zinnen.

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Kennismaking met de Leermodule Gedrag en Emotie Inzetten op Fase 0 en 1

- Leermodule : verschenen maart 2022
- Ontwikkeld door team Prodia

- > Vrij CLB Limburg ging hiermee aan de slag
- kennismaken, faciliteren,
 - delen, verbinden,
 - meenemen in de praktijk

shutterstock.com · 2350306409

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Oké, we vliegen erin

—

Oké, we vliegen erin

We hebben een 5-tal casussen:

- ✓ Gedragsproblemen – **Mauritz** (groen)
- ✓ Sociale communicatie – **Jozefien** (oranje)
- ✓ Angst – **Elijah** (rood)
- ✓ Stemningsproblemen - **Roberto** (blauw)
- ✓ Aandacht en concentratie – Layla (grijs)

Gedragsproblemen – Mauritz (groen)

Mauritz, 7 jaar, is heel druk wanneer hij in de rij staat. Hij doet ook andere kinderen pijn. De leerkrachten die toezicht hebben, moeten hem vaak berispen. Ze vragen zich af wat ze kunnen doen om zijn gedrag bij te sturen.

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Angst – Elijah (rood)

Een mama vertelt aan de leerlingenbegeleider dat haar zoon Elijah niet naar school wil komen. Soms lukt het om hem in de auto te krijgen, maar vlak voor de schoolpoort blokkeert hij en wil hij niet meer verder gaan. Mama vraagt raad.

Sociale communicatie – Jozefien (oranje)

De klasleerkracht van het vierde leerjaar vraagt zich af of Jozefien ASS heeft. Ze speelt vaak alleen en neemt instructies in de klas erg letterlijk.

Stemmingsproblemen - Roberto (blauw)

Roberto uit het tweede jaar secundair geeft aan dat hij zich niet thuis voelt op deze wereld. Hij stelt niet meteen een vraag naar hulp, maar heeft dit al bij meerdere gesprekken en tegen meerdere leerlingen gezegd. De klastitularis maakt zich zorgen en spreekt de leerlingenbegeleider aan over Roberto.

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Aandacht en WH problemen- Layla (grijs)

De klasleerkracht vraagt advies voor Layla. Ze werkt niet door in de klas, heeft weinig focus en lijkt niet gemotiveerd of geïnteresseerd.

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Opdracht

- De kleur van je naamkaartje bepaalt je casus
- Vanuit je functie begin je vragen te stellen over fase 0 en 1

Even ter herinnering : 😊

fase 0 : brede basiszorg

fase 1 : verhoogde zorg

Brainstorming

Stel zoveel mogelijk vragen (*& de winnaar wint ! 😊*):

1. waaraan voldoet een goed gesprek (criteria)
2. om zicht te krijgen op de verwachtingen van lkr, ouders, op de visie van de ll
3. om zicht te krijgen op het gedrag
4. om de brede basiszorg te verkennen
5. om de topics van de verhoogde zorg te kennen

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Brainstorming

Wat	Tijd
Stel jezelf even aan mekaar voor	Max 10 minuten
Zie bladen met opdracht – bedenk vragen	5 minuten per domein = $5 \times 5 = 25$ minuten

35 minuten voor de tijdsbewaker

Waaraan voldoet een goed gesprek - Jozefien

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule : Waaraan voldoet een goed gesprek Jozefien

BIJLAGE. Gespreksvoering binnen leerlingbegeleiding

Wat zijn de voorwaarden voor een goed gesprek?
Hoe bouw je een goed gesprek op?
Welke technieken kan je gebruiken? Hoe ga je om met weerstand?

In het kort:

- ✓ Voorwaarden voor een goed gesprek
 - Neem een warme en open attitude aan.
 - Werk aan een goede relatie door te letten op je verbale en non-verbale communicatie.
 - En kom ten slotte op deze wijze tot wederzijds vertrouwen.
 - Hou rekening met de context tijdens het gesprek.
 - Zorg ervoor dat het kader voor je gesprek duidelijk is.
 - Wissel voldoende af tussen jouw rol als facilitator van samenwerking en jouw rol als expert.
 - Redeneer altijd vanuit het belang van de minderjarige.
 - Zorg ervoor dat alle partijen voldoende input kunnen geven.
 - Pas je taal- en gespreksvorm aan de andere mensen rond tafel aan.
- ✓ Fasen van een gesprek
 - Bereid je gesprek goed voor.
 - Geef een duidelijke introductie over het gesprek.
 - Ga nadien over tot de kern van het gesprek.
 - Rond ten slotte het gesprek af door zeker ook de positieve elementen te benoemen.
- ✓ Gesprekstechnieken
 - Luister actief.
 - Focus niet alleen op wat moeilijk loopt, maar besteed steeds voldoende aandacht aan positieve aspecten en aan mogelijke oplossingen.
 - Hou rekening met de diversiteit van de samenleving enerzijds, maar de uniciteit van elke persoon anderzijds.
- ✓ Wat als
 - Probeer weerstand steeds te zien als een vorm van betrokkenheid.
 - Pak een confronterend gesprek steeds in stapjes aan.
 - Deel de klap uit en vang de klap op bij moeilijke boodschappen.

✓ Verlies in dit alles ook de HGW-uitgangspunten niet uit het oog!
(Doorheen de tekst gebruiken we de HGW-visualisaties om te beklemtonen welk HGW-uitgangspunt we op dat moment extra in de verf willen zetten. De HGW-visualisaties zijn overgenomen uit de tekst Handelingsgericht werken. Meer info over de visualisaties en de inhoud van HGW vind je daar.)

ERKENNEND LUISTEREN
+
LUISTEREN NAAR HUN PERSPECTIEF!

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Vragen naar verwachtingen, naar visie/perspectief van de leerling - Mauritz

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule :

Vragen ifv verwachtingen - Mauritz

- Hebben de leerkrachten nog een achterliggende vraag? Zijn ze bijvoorbeeld op zoek naar een label of diagnose voor Mauritz? Zijn ze vooral op zoek naar de beste aanpak in de rij?
- Welke doelen stelt men voorop? Wat willen ze dat Mauritz wel doet? Wat heeft hij nodig om dit te kunnen?
- Hoe kijkt Mauritz zelf naar wat er gebeurt in de rij?
- Wat was de reactie van de ouders op dit gedrag? Herkennen ze dit? Zo ja, hoe pakken ze dit thuis aan?

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Vragen naar het gedrag - Elijah

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule :

Vragen ifv gedrag - Elijah

- In welke mate beperkt dit gedrag Elijah in zijn participatie aan het schoolgebeuren?
- Hoe verloopt een ochtend? Wat doet Elijah concreet?
- Hoe vaak gebeurt dit?
- Wanneer het wel lukt om naar school te komen, wat is er dan anders?
- Waar maakt mama zich het meeste zorgen over?
- Zijn er andere signalen die erop kunnen wijzen dat haar zoon een emotioneel probleem heeft?
- Wat heeft mama reeds geprobeerd om Elijah naar school te krijgen? Wanneer lukt dit wel, en wanneer lukt dit niet?

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Vragen naar de brede basiszorg - Roberto

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule :

Vragen naar de brede basiszorg -> Roberto

- Wordt er in de klas van Roberto positief met elkaar omgegaan?
- Worden in de klas van Roberto de leerlingen zelf betrokken om afspraken te maken voor het verloop van een klassengesprek?
- Op welke manier leren de leerlingen in de klas van Roberto conflicten hanteren?
- Wordt er in de klas van Roberto aandacht besteed aan mindset?
- Is het duidelijk wie een eerste gesprek met een leerling opneemt indien er bezorgdheden geuit worden vanuit medeleerlingen of leerkracht?
- Wordt er nagegaan bij de leerlingen die een probleem komen melden wat hun verwachtingen zijn?
- Zijn er incidenten geweest op school of thuis die kunnen verklaren waarom Roberto zich niet goed voelt?
- Heeft hij niet echt een plekje binnen de klasgroep?
- Voelt hij zich soms een buitenbeentje?
- Zijn er ruzies of is er sprake van een peestsituatie die moet uitgeklaard worden?

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Vragen naar de brede basiszorg - Roberto

Brede basiszorg

Organisatie van het zorgbeleid

Positief schoolklimaat
Goede afspraken
Preventiebeleid
Sociale vaardigheden en competenties verwerven
Leren omgaan met emoties
Gedragsregels opstellen/opvolgen
Pestbeleid en speelplaatswerking
Afwezigheden/spijbelen opvolgen
Leren omgaan met conflicten

Vorming en ondersteuning van het schoolteam

Onthaal- en inschrijvingsbeleid

“We neigen er nogal eens naar om het ontbreken van gedragsvaardigheden bij leerlingen te bestraffen in plaats van deze aan te leren”
(Bateman en Golly, 2008)

Zorg binnen de klas

Basishouding leerkracht:

- positieve relatie met leerling
- communiceren met leerling
- bevorderen van gewenst gedrag m.b.v. werkvormen, belonen en straffen, positieve relatie

Opvolging van alle leerlingen

Samenwerking met de ouders

Samenwerking met de leerlingen

Vragen naar verhoogde zorg - Layla

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule :

Vragen naar verhoogde zorg Layla

- Hoe beschrijft de leerkracht het gedrag van Layla in de klas? Gebruikt ze hiervoor concrete bewoordingen of gebruikt ze eerder containerbegrippen die door iedereen anders geïnterpreteerd kunnen worden? Vraag steeds naar concrete voorbeelden.
- Beschrijft de leerkracht ook positieve aspecten en stimulerende factoren van Layla, de speelplaats, de leerkrachten, de medeleerlingen, de ouders, ... In welke situatie vertoont Layla wel het gewenste gedrag? Dit kan immers een insteek zijn om het aangemelde probleem aan te pakken.
- Is al bekeken welke maatregelen gehanteerd zijn binnen de brede basiszorg? Wat heeft deze leerkracht reeds uitgeprobeerd? Wat was het effect daarvan? Is betrokkenheid van CLB nodig?

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule :

Vragen naar verhoogde zorg Layla

Gesprek met de leerling:

- Hoe ervaart Layla zelf het leren in de klas en thuis? Is er een verschil?
- Hoe ging het de voorbije jaren?
- Durft ze hulp vragen wanneer ze iets niet goed begrijpt?
- Heeft ze een goede band met de leerkracht?
- Waar liggen haar interesses?

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule :

Vragen naar verhoogde zorg Layla

- Wanneer kan Layla wel doorwerken? Laat ze zich afleiden door medeleerlingen? Zet ouders ook in als mede-onderzoekers en laat hen Layla gericht observeren tijdens het huiswerk maken.
- Wat gebeurt er wanneer Layla op een andere plaats zit in de klas? Is al geprobeerd om taken op te delen in kleinere deeltaken? Is voor Layla duidelijk welke taken wanneer klaar moeten zijn?
- Wat zijn de onderwijsbehoeften van Layla in deze klas over de vakken heen of binnen bepaalde vakken?
- Op welke manier gebruik je voorkennis, achtergrond, voorkeuren voor leeractiviteiten, interesses van Layla voor haar leerproces?
- Wat heeft deze leerkracht zelf nodig om tegemoet te komen aan de behoeften van Layla?
- Hebben de ouders misschien ook ondersteuningsbehoeften bij de opvoeding of begeleiding thuis?

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule : Vragen naar verhoogde zorg Layla

Verhoogde zorg

Zorgoverleg:

- concreet beschrijven
- aandacht voor positieve zaken

Verzamelen van informatie:

- breed + contextueel kijken!
- ontwikkelingsperspectief!
- gesprekken met IIn/Ik/ou
- observatie

Onderwijs- en opvoedingsbehoeften van leerling en aanpak bepalen

Ondersteuningsbehoeften van leerkracht en ouders bepalen

Plannen, handelen en evalueren
Bv. herstellend handelen

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Andere vragen

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule nog?

- (1) Expertenbril

De expertenbril opletten voor valkuil = de tunnelvisie

Vragen naar brede basiszorg

Je kan hierin heel breed gaan : vormingsplan, inschrijvingsbeleid,

Je kan ook gericht bevragen

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Wat zegt de leermodule nog?

- (2) HGW In de kijker

Het is altijd belangrijk om alle uitgangspunten van handelingsgericht werken mee te nemen in je begeleiding. Hieronder worden enkele uitgangspunten vermeld die bij deze oefening zeker meespelen.

Uitgangspunten :

- de leerkracht en ouders doen ertoe
- positieve aspecten benutten
- constructief samenwerken

Bemerkingen vanuit de groep

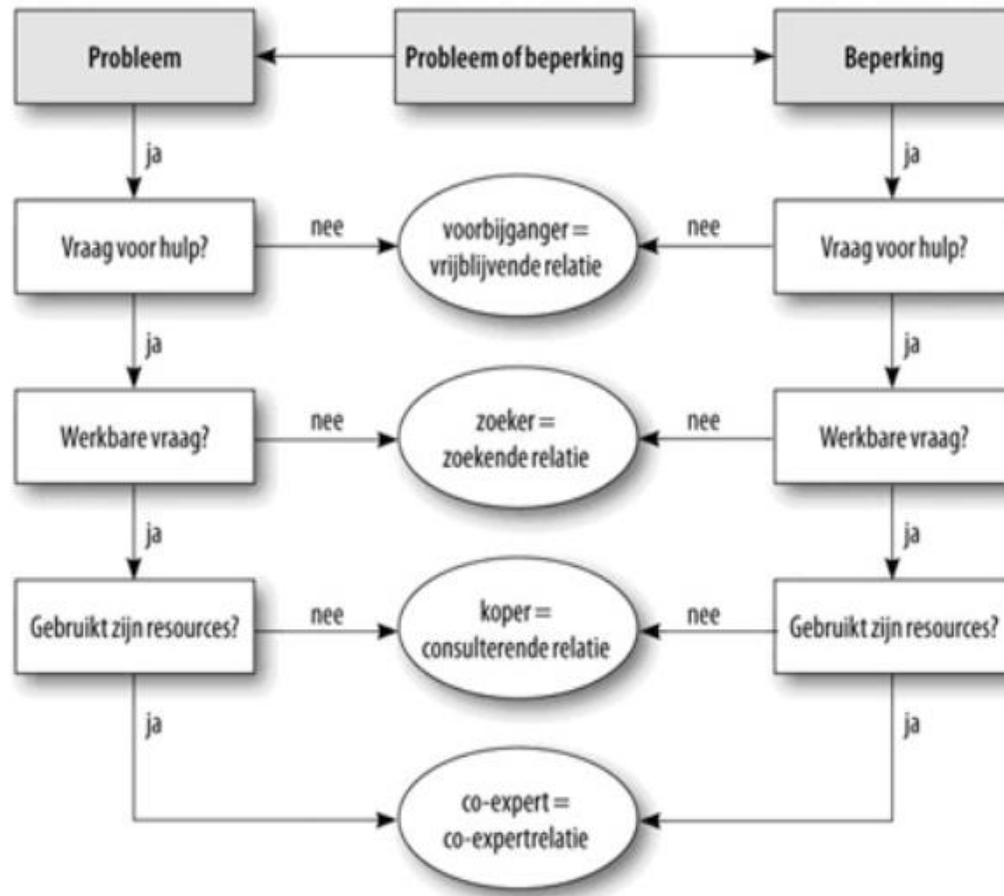

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Samenwerkingsrelaties volgens OGW als toevoeging

Flowchart OGW
volgens Brugs Model

Wat zegt de leermodule ons...

<https://prodiagnostiek.be/professionalisering/leermodules/fase-0-en-1-bij-het-protocol-gedrag-en-emotie/>

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

We weten ook dat:

- Wat je voor een zorgleerling doet, daar profiteren andere leerling mee.
- Hoe meer je doorvraagt, hoe concreter het wordt, en zo komen haalbare oplossingen naar boven .
- Visie :
 - Leeftijd- en ontwikkelingsniveau
 - Continuüm van gedrag
 - Gedrag binnen de context
 - Aandacht voor de informant door erkennend te luisteren
 - Tijdelijk, situatiegebonden, leeftijdsgebonden : chronisch of hardnekkig
 - Beschermende factoren

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Materialen

- [Executieve functies en mogelijke interventies om de ontwikkeling van executieve functies te bevorderen](#)
- [Sociaal-emotionele ontwikkelingstaken per leeftijdsfase](#)
- [Bijlage Gesprek](#)
- [Observeren](#)
- [Beschermdende factoren bij gedrags-, depressieve en angstproblemen/ stoornissen](#)
- [Wat werkt bij gedragsproblemen?](#)
- [Continuüm van gedrag](#)
- [4 laden model](#)
- [de website van prodiagnostiek.be](#)
- <https://mailchi.mp/350bd8914025/leermodulegedragemotie>

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Check-out

Check-out

Schaalvraag :

Wanneer ik vanaf nu word geconfronteerd met moeilijk gedrag op de klasvloer, dan:

- weet ik onmiddellijk wat ik moet doen = 10/10
- weet ik het helemaal niet = 1/10

Bij een hoger cijfer, wat maakt het verschil ?

Wat heb je nog nodig voor een hogere score ?

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

Met dank!

Sofie & Greet

Complexe casus, voor wie wil!

Zeno, OKAN leerling, sedert 2023 in België, doet niets voor school. In de klas heeft hij constante aanmoediging nodig. Ten aanzien van de medeleerlingen gedraagt hij zich vlug fysiek agressief.

Hij gedraagt zich 'onrespectvol' tav zijn leerkracht. Onrespectvol wil zeggen: niet luisteren, blik afwenden, rug toekeren, in verzet gaan en spuwen naar de leerkracht. Er is geen contact met de ouders.

Het CLB helpt.

Vrij CLB Limburg vzw

